

9. Словник української мови. У 11-ти томах / За ред. Білодіда І.К. та ін. Том IV. – К.: Вид-во „Наукова думка”, 1973. – 840 с.
10. Шамова Т.И. Активизация учения школьников. – М.: Педагогика, 1982. – 208 с.

Анотація

У статті розглядається теоретичний аспект проблеми формування фахових компетенцій педагогів. Зокрема, проаналізовано й уточнено сутність понять “компетенція”, “фахові компетенції” та “компетентність”. Визначено місце спеціальних компетенцій у загальній системі фахових компетенцій. Також окреслено та обґрунтовано шляхи розв'язання цієї проблеми у процесі професійної підготовки засобами проблемно-ігрового навчання.

Аннотация

В статье рассматривается теоретический аспект проблемы формирования профессиональных компетенций педагогов. В частности, проанализирована и уточнена суть понятий “компетентность”, “профессиональные компетенции” и “компетентность”. Определено место специальных компетенций в общей системе профессиональных компетенций. Также намечены и обоснованы пути решения этой проблемы в процессе профессиональной подготовки средствами проблемно-игрового обучения.

Подано до редакції 16.10.2008 р.

Рекомендовано до друку канд. пед. доц. Зінченко В.П.

□ 2008

Кірдан О.Л.

ЗМІСТ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛЯ ДО ВИКОНАННЯ ФУНКЦІЙ УПРАВЛІННЯ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ “ПЕДАГОГІЧНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ”

Постановка проблеми у загальному вигляді... Оптимізація роботи всіх закладів та установ освіти потребує вдосконалення керівництва на всіх ланках у напрямі його гуманізації та демократизації. Одним з істотних важелів є підвищення рівня психолого-педагогічної компетентності керівних кадрів освіти. Керівник-менеджер освіти повинен використовувати психологічні резерви, закладені в його особистості, в тих посадово-управлінських функціях, які він виконує.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми... Сьогодні проблеми управління в галузі освіти надзвичайно загострилися, оскільки відбуваються значні зміни в діяльності вітчизняних освітніх організацій: формування ринку освітніх послуг; потреба вироблення нової стратегії діяльності освітніх закладів в умовах змін і нововведень; виникнення нових стосунків між державними та приватними навчальними закладами, школами традиційного й нового типу тощо, а також необхідністю забезпечення діяльності вітчизняних освітніх організацій на міжнародному рівні. Саме розгляду та розв'язанню зазначених проблем присвячено публікації О.І.Мармази, О.М.Касьянкової, В.В.Григораша, В.В.Крижка, Е.М.Павлютенкова, В.С.Лозниці, Т.М.Десятова, О.М.Коберника, Б.Л.Тевліна, Н.М.Чепурної та ін.

Формулювання цілей статті... Мета даної статті полягала у висвітленні методичних аспектів викладання курсу “Педагогічний менеджмент” у вищих навчальних закладах.

Виклад основного матеріалу дослідження... Незважаючи на певні обмеження та специфічні особливості, які існують в тій чи іншій соціальній сфері, у процесі управління організаціями слід виходити з розуміння того, що жодна організація сьогодні не працюватиме достатньо ефективно, якщо всі напрями її діяльності не будуть забезпечені психологічно.

Навчальну дисципліну “Педагогічний менеджмент” доцільно вивчати студентам, що здобувають освітньо-кваліфікаційний рівень бакалавра галузі знань “Економіка і підприємництво” чи магістрантам, що здобувають вищу педагогічну освіту. Метою вивчення дисципліни є засвоєння теоретичних та практичних положень психології управління в освіті, розв'язання яких на рівні теорії і в напрямі розробки психологічних резервів удосконалення управлінської діяльності сприятиме підвищенню соціально-психологічної, психолого-управлінської компетентності керівних кадрів освіти, а через неї і ефективності управління в системі освіти.

Курс “Педагогічний менеджмент” складається з 2 змістовних модулів. В першому модулі обґрунтовано психологічні основи менеджменту в освіті, визначено основні наукові дефініції з цієї проблеми, показано психологічну структуру та специфічні особливості посадово-функціональних рівнів менеджменту в освіті.

У другому модулі увага зосереджується на соціально-психологічному аналізі професійної взаємодії в освітянському менеджменті. Якщо першим системотвірним чинником управління є особистість керівника, то другим, без якого не може здійснюватись управління і керівництвом, як його частина, що полягає у впливі на людей, – є професійна взаємодія керівника з іншими людьми (підлеглими, партнерами, керівниками тощо). Вивчаються також породжені цією взаємодією соціально-психологічні феномени: соціально-психологічний клімат, конфлікти, спілкування, ставлення. Соціально-психологічний аналіз цих феноменів є науковою основою для визначення резервів оптимізації такого клімату, попередження і розв'язання конфліктів.

У курсі “Педагогічного менеджменту” вивчаються основні напрями визначення та використання цих резервів.

Другий модуль присвячений найважливішому феномену педагогічного менеджменту – проблеми вдосконалення стилю керівництва в освіті. На основі соціально-психологічного аналізу чинників формування стилю керівництва подано характеристику резервів його подальшого вдосконалення в напрямі гуманізації.

Рекомендований зміст курсу “Педагогічний менеджмент”

Модуль 1. Управління навчальним закладом

Тема 1.1. Становлення і розвиток управління в галузі освіти.

З історії виникнення управління. Ретроспективний аналіз управління освітою. Педагогічний менеджмент. Загальні основи управління та керівництва освітою та школою. Принципи управління освітою та школою. Фактори, що зумовлюють розвиток управління в освіті.

Тема 1.2. Теоретичні основи управління освітою.

Управління освітою: педагогічний аспект. Сутність та специфіка менеджменту в освіті. Співвідношення понять “управління”, “керівництво”, “менеджмент”. Закономірності управління. Принципи менеджменту в установах освіти. Правила управлінської діяльності. Мета управління закладом освіти. Умови успішного виконання стратегічних завдань внутрішньо шкільного управління.

Тема 1.3. Методологічні основи управління освітою.

Структура управлінської діяльності. Організаційна структура управління. Система методів управління. Класифікація методів управління. Основні підходи до управління закладом освіти. Типи управління. Концептуальна основа управління освітою. Демократизація управління освітою.

Тема 1.4. Нові підходи до управління закладом освіти.

Нове управлінське мислення. Концепція управління. Професійна відповідність менеджера. Процес комунікацій та ефективність управління. Методика “Три кроки до крісла менеджера”.

Тема 1.5. Сучасні концепції та тенденції розвитку менеджменту в освіті.

Процесуальний підхід. Концепція ситуаційного підходу. Системний підхід.

Тема 1.6. Стратегічне управління розвитком навчального закладу.

Поняття та основи стратегічного управління. Процес декомпозиції мети. Поняття управління розвитком навчального закладу. Програма розвитку навчального закладу: сутність, процес побудови та структура. Логічна структура етапів розробки програми розвитку навчального закладу.

Тема 1.7. Управління інноваційною діяльністю в закладі освіти.

Сутність проблеми керуваності інноваційними процесами у школі.

Типові помилки керівництва інноваційною роботою та шляхи їх уникнення.

Тема 1.8. Модель функціональної компетентності сучасного керівника.

Теоретичне обґрунтування професійної моделі керівника школи. Посадові вимоги до керівника сучасної школи. Система знань та умінь керівника навчального закладу. Оцінювання компетентності керівника.

Тема 1.9. Внутрішньошкільне керівництво навчально-виховним процесом.

Зміст керівництва навчально-виховним процесом. Основні складові елементи процесу управління навчально-виховною роботою в школі.

Відвідування та аналіз уроку й виховного заходу. Основні обов'язки адміністративно-управлінського персоналу школи. Інформаційне забезпечення управління школою.

Модуль 2. Соціально-психологічні резерви діяльності менеджера освіти.

Тема 2.1. Прийняття управлінських рішень керівником.

Поняття про управлінське рішення та його етапи. Розробка і прийняття рішення – невід'ємний компонент будь-якої діяльності. Розробка і прийняття управлінських рішень – важлива ланка діяльності менеджера освіти. Основні етапи управлінського рішення.

Тема 2.2. Оптимізація соціально-психологічного клімату в колективі установи освіти.

Зміст поняття “соціально-психологічний клімат”. Вплив соціально-психологічного клімату на результативність діяльності колективу.

Сприятливий та несприятливий клімат у колективах установ освіти. “Об'єктивні” та “суб'єктивні” ознаки сприятливого соціально-психологічного клімату. Фактори, що впливають на соціально-психологічний клімат в установах освіти. Соціально-психологічний клімат як результат взаємодії факторів макро- та мікро середовища.

Діяльність менеджера щодо формування сприятливого соціально-психологічного клімату в колективах установ освіти – важлива складова управлінської діяльності. Шляхи формування менеджером сприятливого соціально-психологічного клімату.

Тема 2.3. Конфлікти в закладах освіти та діяльність менеджера з їх попередження та розв'язання.

Типи конфліктів та причини їх виникнення. Причини виникнення конфліктів у закладах освіти. Функції конфліктів у закладах освіти. Структура та динаміка конфліктів. Основні стилі поведінки менеджера освіти в конфлікті. Запобігання конфліктам та подолання їх у закладах освіти. Основні напрямки та форми подолання конфліктів.

Тема 2.4. Мотивація діяльності працівників освітніх закладів.

Значення мотивації та її види. Природні та соціогенні потреби педагогічного працівника. Ієрархи потреб працівників освітніх установ. Мотивація керівника та її роль у забезпеченні мотивації працівників. Стратегії забезпечення мотивації працівників. Внутрішні і зовнішні стимули.

Тема 2.5. Стилi керівництва та їхня ефективність. Джерела та чинники формування і вдосконалення стилю керівництва в освіті. Соціально-психологічні ознаки та класифікація стилів керівництва менеджменту в освіті.

Сутність поняття стилю керівництва: система методів, прийомів, засобів, що домінують в управлінській діяльності менеджера, індивідуальні особливості їх використання.

Ефективність стилів керівництва. Особливості стилів керівництва установами освіти.

Тема 2.6. Створення ефективної комунікації в освітній установі: актуальні аспекти.

Структура комунікації. Основні етапи комунікації: підготовка повідомлення (відправником інформації); передавання повідомлення (відправником інформації); декодування повідомлення (отримувачем інформації); встановлення за необхідності отримувачем інформації зворотного зв'язку з її відправником. Психологічні чинники комунікації. Види комунікації. Бар'єри ефективної комунікації.

Література

1. Гірник А.М. Основи психопедагогіки. – К.: КВТІ, 1996. – 136 с.
2. Крыжко В. В., Павлютенков Е. М. Основы менеджмента в образовании: теория, практика и психология успешного управления. – Запорожье: Просвіта, 2000 – 172 с.
3. Лозниця В.С. Психологія менеджменту: Навч. посібник. – К.: ТОВ “УВПК Екс об”, 2000. – 512 с.
4. Наука управління загальноосвітнім навчальним закладом: Навчальний посібник/ Т.М.Десятов, О.М.Коберник, Б.Л.Тевлін, Н.М.Чепурна . – Харків, Основа. – 2003. – 240 с.
5. Управління навчальним закладом: Навчально-методичний посібник. У двох частинах. Ч.1. Абетка менеджера освіти / О.І.Мармаза, О.М.Касьянова, В.В.Григораш та ін. –Харків, Ранок, 2003. – 160 с.
6. Панасюк А.Ю. Управленческое общение. – М.: Экономика, 1990. – 112 с.
7. Паркинсон С.М., Рустамджи М.К. Искусство управления. – М.: Фаир, 1997.– 272 с.
8. Платонов С.В. Искусство управленческой деятельности. – К.: ООО Изд-во Либра, 1996. – 413с.
9. Сухомлинський В.О. Розмова з молодим директором школи // Вибрані твори: В 5 т. – К.: Рад. школа, 1977. – Т. 4. – С.341-623.

Анотація

У статті розглядаються змістові та методичні аспекти викладання курсу “Педагогічний менеджмент” у вищих навчальних закладах.

Аннотация

В статье рассматриваются содержательные и методические аспекты преподавания учебного курса “педагогический менеджмент” в высших учебных заведениях.

Подано до редакції 16.10.2008 р.

□ 2008

Косенко П.Б.

ДІАГНОСТИКА СТАНУ ІНСТРУМЕНТАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИКИ ОСОБИСТІСНО ОРІЄНТОВАНОГО СПРЯМУВАННЯ

Постановка проблеми у загальному вигляді... Актуальною проблемою сьогодення є оновлення сучасної професійної освіти новим змістом, який передбачає зміну авторитарно-дисциплінарної моделі навчання на особистісно орієнтовану. Це обумовлює необхідність пошуку нових форм та методів організації фахової підготовки студентів, але не тільки. Не менш важливими є засоби вивчення самого педагогічного процесу. Адже, на наше переконання, достовірність вихідних даних є запорукою створення ефективної методики навчання.

Проведене нами дослідження було спрямоване на вивчення особливостей організації навчання майбутніх учителів музики. Зокрема, нас цікавило питання відповідності стану інструментальної підготовки студентів сучасним вимогам. Щоб відповісти на нього, важливим було знайти методику, за допомогою якої можна отримати доступ до